

Jakob Medved: Svet se spreminja — človek in prehrana. Mladinska knjiga, Ljubljana 1967, str. 111.

V zbirki »Družboslovje za mladino« je pri Mladinski knjigi izšla v malem formatu knjiga, ki na izredno poljuden način seznanja z nekaterimi sodobnimi problemi sveta z geografskega aspekta. V knjigi so podani osnovni problemi o človekovi prehrani, podkrepljeni s podatki in s 27 kartami o posameznih dejavnostih po svetu, Evropi, Sloveniji in drugih regijah.

Knjiga je vsebinsko zelo smiselno razdeljena na tri dele, na vprašanja o kmetijskem zemljišču in njegovi izrabi, o prebivalstvu in prehrani kot rezultatu številnih dejavnikov v sodobni strukturi razporeditve dobrin in prebivalstva ter o mednarodnem povezovanju. Tudi sama razdelitev poglavij znotraj teh treh osnovnih enot je v smiselnem zaporedju: od predstavitve velikosti kmetijskih zemljišč, možnosti krčenja gozdov, različne rodovitnosti prsti in različnih rastiščnih pogojev, naravnih meja kmetijskih zemljišč in njene vrednosti, do načinov kmetijskega gospodarjenja, izredno aktualnih problemov uvajanja kmetijske mehanizacije v neevropskih deželah, nerešenih socialno-posestnih vprašanj (s posebnim ozirom na razmere v Latinski Ameriki, v Arabskem svetu in tropski Afriki ter Južni Aziji), razvoja kmetijstva v Zahodni Evropi, bega s podeželja, preslojevanju prebivalstva in nastajanju mešanih gospodinjstev, moderne agrotehnike in opuščanja zemljišč. O vseh teh problemih podaja avtor dokumentirano kratko razlago vodilnih procesov v posameznem naravnem in družbenem okolju.

V drugem delu so predstavljeni problemi svetovnega prebivalstva od kritičnega pretresa napovedi o rasti števila prebivalstva, dejavnikov razvoja prebivalstva, vprašanjih eksplozije prebivalstva in s tem povezanih problemov, o velikem številu nepismenih kot pokazatelju socialne nerazvitosti do vprašanj manjšanja števila kmečkega prebivalstva, depopulacije, koncentracije prebivalstva in socialne diferenciacije prebivalstva v mestih. Skozi vsa ta poglavja so razvidne velike razlike v populacijski strukturi in razvoju med razvitimi in nerazvitimi, kar je hkrati tudi ključno vprašanje odnosov med sitimi in lačnimi.

Sledi zelo smiselno poglavje o vprašanju viška ali pomanjkanja živil glede na rast števila prebivalstva, o ustreznosti prehrane, o vprašljivosti velikih nadržov za pridobivanje hrane, o večanju hektarskih donosov in o hrani kot strateškem blagu. Avtor zaključuje svoja razmišljanja s poglavji o pomanjkanju gnojil in o uničevanju hrane s strani škodljivcev in boleznih.

V nazornem problemskem prikazu posameznih dejavnikov J. Medved polemčno in kritično prikazuje razne teorije o razvoju in razmestitvi prebivalstva ter s tem povezanega problema prehrane. Kot taka je knjiga dragocen pripomoček in namenjena širši javnosti. Bralci si lahko ob kartografskih prikazih tudi zelo hitro pridobijo prostorski pregled nad posameznimi pojavi.

Geographical Papers 2. Institut za geografiju Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb 1974.

Po štirih letih je izšel drugi zvezek Geographical Papers, ki je namenjen predvsem mednarodni geografski javnosti in zato prinaša razprave v angleščini, v domačem jeziku pa so samo krajši povzetki.

Kot je povedano v uvodu, prinaša ta številka razprave o dveh problemih: o položaju in regionalni razdelitvi Jugoslavije ter o prebivalstvu Hrvatske. V prvo skupino sodi Josipa Rogliča splošen oris geografskega položaja in notranjih odnosov v Jugovzhodni Evropi z razvojnega stališča. Bolj obsežen pa je prispevek Radovana Pavića o karakteristikah kompleksnega prostorskega položaja Jugoslavije, kjer podobno, kakor v svoji knjigi »Politička geografija«, s številnimi skicami zelo nazorno podaja nekatere geopolitične aspekte jugoslovskega prostora v celotnem evropskem kontekstu, na Balkanu, njegovo tranzitno vlogo kot jadranske in podonavske države ter države ob velikih komunikacijah vzdolž Save ter naprej po dolini Morave in Vardarja. Podrobneje analizira še geopolitični položaj SR Slovenije in SR Makedonije. To tematsko področje zaključuje pravzaprav vsebinsko specifična študija Velj-